

Piston Motors Viskan AB
Västra Edebovägen 25
864 96 STÖDE

RekMb

Beslut om sanktionsavgift

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) beslutar att Piston Motors Viskan AB, 556092-6841, (bolaget) ska betala en sanktionsavgift om 700 000 (sjuhundra tusen) kronor.

Sammanfattning

Bolaget bedriver verksamhet inom motorfordonbranschen. Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 30 juni 2009 och bedriver enligt registret följande verksamhet; kontanthandel, bilförsäljning.

Länsstyrelsen har genom sin tillsyn granskat hur bolaget har följt bestämmelserna i regelverket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism¹ (penningtvättsregelverket) under perioden 1 juli 2018 till och med 11 juni 2020 (tillsynsperioden).

Granskningen visar att bolaget brister i nästintill samtliga delar av penningtvättsregelverket. Bolaget saknar således tillräckliga rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har inte heller beaktat förbud mot att utföra enstaka transaktioner.

Bedömningen efter genomförd granskning är att bolagets överträdelse av penningtvättsregelverket har medfört en avsevärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att bolagets överträdelse av penningtvättsregelverket i flera väsentliga delar är av synnerligen allvarlig art och att överträdelserna har pågått under hela den tidsperiod som Länsstyrelsen granskat bolaget.

¹ Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Överträdelserna av penningtvättsregelverket innebär att bolaget ska betala en sanktionsavgift om 700 000 kronor.

Beskrivning av ärendet

Penningtvättsregelverket gäller bland andra verksamhetsutövare som driver yrkesmässig handel med varor där det kan antas att det, nu eller framöver, betalas ut eller tas emot kontanter på belopp som uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. Det kan vara en enstaka transaktion eller flera transaktioner som har ett samband och tillsammans når upp till 5 000 euro.²

Av förarbetena till lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) framgår att större kontanta betalningar är förenade med hög risk för penningtvätt.³ En stor del av brottsvinsterna når aldrig banksektorn utan konsumeras i form av guld, dyra bilar och exklusiva smycken.⁴ De illegala pengarna möter vid konsumtion en rad olika branscher inom handels- och tjänstesektorn, såsom bland annat bilhandel.⁵ Syftet med penningtvättslagen är att förhindra att bland andra de som bedriver handel med varor mot kontant betalning utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.⁶

Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 30 juni 2009 och bedriver enligt registret följande verksamhet; kontanthandel, bilförsäljning. Bolaget driver verksamhet som omfattas av penningtvättsregelverket och är därför skyldigt att vidta åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Tillsynen över att penningtvättsregelverket följs av sådan verksamhet ska utövas av länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands och Skåne län. Eftersom bolaget har sitt säte i Västernorrlands län är Länsstyrelsen i Stockholms län tillsynsmyndighet för bolaget.⁷

Den 11 juni 2020 förelades bolaget att inkomma med bolagets allmänna riskbedömning och de rutiner och riktlinjer avseende verksamhetens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism som enligt penningtvättsregelverket ska finnas i verksamheten. Bolaget förelades även att inkomma med sex anonyma exempel på vidtagna kundkännedomsåtgärder där kundrelationen är

² 1 kap. 2 § första stycket 16 penningtvättslagen.

³ Prop. 2016/17:173, ”Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism”, s. 195.

⁴ Brottsförebyggande rådets rapport från 2011 om rapportering och hantering av misstänkta transaktioner i samband med penningtvätt (Brå 2011:4) och Brottsförebyggande rådets rapport från 2015 om penningtvätt och annan penninghantering (Brå 2015:22), s. 54.

⁵ Brå 2015:22 s. 60 f.

⁶ 1 kap. 1 § penningtvättslagen.

⁷ 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

förknippad med låg, normal och hög risk samt en förteckning över bolagets kontanta transaktioner avseende köpta och sålda produkter som uppgår till 5 000 euro eller mer, samt kontanta transaktioner under 5 000 euro som kan antas ha samband och tillsammans uppgår till 5 000 euro eller mer som utförts under tillsynsperioden. I de fall kundkännedomsgärder vidtagits skulle dokumentation avseende följande inges: datum för transaktion, transaktionsbelopp, kundens namn, personnummer, organisationsnummer, adress, bosättningsland samt eventuell verklig huvudman. Därtill ombads bolaget att inge följande uppgifter avseende tillsynsperioden; utdrag ur huvudboken för kassakontot där bolagets samtliga kontanta transaktioner avseende köpta och sålda produkter bokförts; uppgift om den totala summan kontanter som hanterats i verksamheten fördelat på köp och försäljning; uppgift om antalet genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som rapporterats till Finanspolisen samt uppgift om antalet genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som inte rapporterats till Finanspolisen.

Vid ett telefonsamtal den 23 juni 2020 uppgav bolaget att det inte bedriver kontanthandel i den omfattning som omnämns i Länsstyrelsens föreläggande den 11 juni 2020. Bolaget ombads då att inkomma med uppgifter och handlingar till stöd för detta. Den 27 augusti 2020 inkom bolaget med en handling med rubriken "RAPPORT ÖVER FAKTISKA IAKTAGELSER". Av handlingen framgår bland annat att det förekommit [REDACTED] försäljningar av fordon under perioden 10 juli 2018 till 11 juni 2020 där kontanta medel över 5 000 euro använts som betalmedel.

Den 15 september 2020 förelades bolaget att, vid vite om 175 000 kronor, inkomma med de uppgifter och handlingar som bolaget tidigare förelagts att inkomma med. För det fallet bolaget inte ansåg att det bedrev tillsynspliktig verksamhet förelades det att istället inkomma med uppgifter, handlingar eller annat underlag till stöd för detta.

Den 20 oktober 2020 inkom bolaget med två handlingar med rubrikerna "ALLMÄN RISKBEDÖMNING Penningtvätt" och "POLICY Mot penningtvätt".

Den 2 februari 2022 underrättades bolaget om att Länsstyrelsen avsåg att fatta beslut i ärendet inom kort. Bolaget gavs samtidigt möjlighet att inkomma med yttrande. Den 16 februari 2022 inkom bolaget med ytterligare handlingar. Den 5 april 2022 skickade Länsstyrelsen en underrättelse med möjlighet till komplettering till bolaget. Bolaget har inte inkommit med komplettering inom angiven tid eller därefter.

Länsstyrelsens bedömning avseende bolagets verksamhet och inlämnade handlingar

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolaget, vid kontroll mot Bolagsverkets register mot penningtvätt den 3 maj 2022, fortfarande är registrerat i nämnda register. Av penningtvättslagen framgår att den som bedriver yrkesmässig handel med varor, om det *kan antas* att det i verksamheten eller i en del av verksamheten genomförs eller kommer att genomföras transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som innebär att ett utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer, omfattas av länsstyrelsernas tillsyn och ska anmäla detta till Bolagsverket.⁸

Bolaget har vid telefonsamtal med Länsstyrelsen den 23 juni 2020 uppgett att bolaget inte bedriver kontanthandel i den omfattning som omnämns i Länsstyrelsens föreläggande den 11 juni 2020. Länsstyrelsen meddelande då att bolaget behöver inkomma med underlag som styrker att så är fallet. Den 27 augusti 2020 inkom bolaget med handlingen "RAPPORT ÖVER FAKTISKA IAKTTAGELSER" till Länsstyrelsen. Av handlingen framgår bland annat att bolaget genomfört ■■■ kontanta transaktioner som överstiger 5000 euro under tillsynsperioden. Länsstyrelsen bedömde att den inlämnade dokumentationen inte styrkte att bolaget inte omfattas av penningtvättsregelverket. Bolaget förelades därför återigen, den 15 september 2020, att vid vite inkomma med de uppgifter och handlingar som bolaget tidigare förelagts att inkomma med *alternativt* uppgifter, handlingar eller annat underlag till stöd för att bolaget inte bedriver tillsynspliktig verksamhet. Bolaget har då inkommit med vissa av de handlingar och uppgifter som Länsstyrelsen ursprungligen förelagt bolaget att inkomma med.

Bolaget har genom en underrättelse den 2 februari 2022 givits möjlighet att inkomma med handlingar eller ytterligare information i ärendet samt underrättats om att Länsstyrelsen bland annat, om ytterligare information inte inkommer, kommer att utgå från att bolaget bedriver tillsynspliktig verksamhet och att viss dokumentation saknas i bolaget. Kontanthandlare ska, som huvudregel, omfattas av penningtvättslagen om det *kan antas* att det i verksamheten genomförs eller kommer genomföras enstaka eller sammanhängande transaktioner som innebär att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. Bolaget har, enligt Länsstyrelsens bedömning, inte inkommit med några uppgifter eller handlingar som styrker att bolaget inte bedriver tillsynspliktig verksamhet. Att bolaget den 16 februari 2022 inkommit med handlingen "Rutin penningtvätt" i vilken det framgår att bolaget i största möjliga mån ska undvika kontanthantering ändrar inte

⁸ 7 kap. 3 § penningtvättslagen.

Länsstyrelsens bedömning i denna del eftersom bolaget inte visat att det genom fastställda och fullt ut genomförda rutiner inte accepterar kontanta betalningar om belopp som överstiger gränsvärdet.⁹ Med hänsyn till ovan anförda bedömer Länsstyrelsens att bolagets verksamhet omfattas av penningtvättslagen och därmed myndighetens tillsyn.

Länsstyrelsen noterar vidare att bolaget vid två tillfällen, den 20 oktober 2020 och den 16 februari 2022, lämnat in handlingarna "ALLMÄN RISKBEDÖMNING Penningtvätt" och "POLICY Mot penningtvätt" till Länsstyrelsen. Handlingarna är tillsynes likartade ändock återfinns en modifikation i form av att bolagets logga lagts till i de senare inkomna handlingarna. Eftersom Länsstyrelsens granskning avser perioden den 1 juli 2018 till och med den 11 juni 2020 samt då handlingarna inte är daterade kommer Länsstyrelsen i detta beslut att utgå från att handlingarna "ALLMÄN RISKBEDÖMNING Penningtvätt" och "POLICY Mot penningtvätt" som först inkom till myndigheten den 20 oktober 2020 varit de rutiner och riktlinjer som funnits i verksamheten under tillsynsperioden. Handlingarna "ALLMÄN RISKBEDÖMNING Penningtvätt" och "POLICY Mot penningtvätt" som gavs in den 16 februari 2022 kommer således inte att läggas till grund för Länsstyrelsens beslut eftersom dessa inte anses ha funnits i bolaget under tillsynsperioden. Vad avser övriga handlingar som getts in den 16 februari 2022 och som inte tidigare getts in i ärendet läggs även dessa till grund för Länsstyrelsens beslut.

Motivering till beslutet

Allmän riskbedömning

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövare som omfattas av penningtvättsregelverket ska göra en allmän riskbedömning av hur de produkter och tjänster som denne tillhandahåller i sin verksamhet kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Även hur stor risken är för att detta sker ska anges. Verksamhetsutövaren ska särskilt beakta vilka slags produkter och tjänster denne tillhandahåller, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som finns i verksamheten.¹⁰ Riskbedömningen ska vara dokumenterad¹¹ och utvärderas årligen.¹² Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till

⁹ Prop. 2016/17:173 s. 197.

¹⁰ 2 kap. 1 § penningtvättslagen.

¹¹ 2 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

¹² 2 kap. 2 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53).

verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska vara utformad på så sätt att den kan ligga till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.¹³

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har gett in ett dokument med rubriken "ALLMÄN RISKBEDÖMNING Penningtvätt". Dokumentet är uppdelat i 5 avsnitt och utformat i mallformat. Inledningen av vardera avsnitt är en allmänt hållen beskrivning av vad bolaget förväntas göra och bolaget har sedan, såsom det får förstås, fyllt i avsedda platser med uppgifter avseende bolaget. I avsnitt "1 Om företaget" anges bolagets namn, adress samt telefonnummer och mejl. I avsnitt "2 Identifiering av risk för penningtvätt och finansiering av terrorism" anges först, under rubriken "2.1 Allmänt om identifiering av risk", en allmänt hållen beskrivning av varför bolaget ska göra en allmän riskbedömning och hur bolaget ska identifiera olika risker med sin verksamhet. Under rubriken "2.2 Informationskällor" anges först hur och varifrån bolaget bör hämta information. Därefter anges att bolaget inhämtat information om riskfaktorer hos [REDACTED], Länsstyrelsen och olika [REDACTED] till exempel [REDACTED], [REDACTED] samt [REDACTED].

Under rubriken "2.3.1 Kundriskfaktorer" framgår, efter en generell beskrivning av hur risken som sammanhänger med kunder ska identifieras, att bolaget inte identifierat några kundriskfaktorer men om kunden har kopplingar till sektorer där det förekommer stora mängder kontanter eller vapenhandel med mera kan dessa vara en risk.

Under rubriken "2.3.2 Länder och geografiska områden" framgår, efter en generell beskrivning av hur risken med geografiska riskfaktorer identifieras, att ingen försäljning sker till [REDACTED], att [REDACTED] försäljning sker [REDACTED] [REDACTED] och att ingen försäljning sker till [REDACTED].

Vidare framgår, under rubriken "2.3.3 Riskfaktorer relaterade till produkter, tjänster och transaktioner", följande. Försäljning sker [REDACTED]. Försäljning av fordon med registreringsnummer är relativt transparenta och enkla att följa upp då ägaruppgifter är registrerade och sökbara via Transportstyrelsen. Transaktionerna är förhållandevis okomplexa. [REDACTED] försäljning sker kontant och [REDACTED] kontanta transaktioner överstiger 5000 euro. Vidare uppges att bolaget bedömer att riskerna i bolagets produkter, tjänster och transaktioner sammantaget är relativt låga. Bolaget uppger även att en riskfaktor är att en mullvad köper varan åt en annan person eller organisation. Vidare uppges att alla bolagets varor har

¹³ 2 kap. 2 § första stycket penningtvättslagen.

registreringsnummer eller chassinummer och registreras i bolagets register samt hos Transportstyrelsen.

Länsstyrelsen noterar att ovan nämnda rubrik får det att framstå som att bolaget erbjuder *produkter och tjänster samt transaktioner* som faller under penningtvättslagen och därmed ska vägas in i bolagets allmänna riskbedömning. Av efterföljande text, eller av de handlingar som i övrigt getts in i ärendet, framgår dock inte att bolaget skulle erbjuda tjänster som faller under penningtvättslagen.

I avsnitt ”3 Bedömning av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism” återfinns en generell beskrivning av hur bedömning av de risker som identifierats i avsnitt 2 ska göras. Under rubriken ”3.2 Viktning av riskfaktorer” anges först en generell beskrivning av hur olika omständigheter bör viktas mot varandra. Vidare anges att bolaget väldigt sällan gör affärer med kontanter. Kommer det en okänd kund och vill göra affärer med kontanter så kontrollerar bolaget kundens bakgrund innan affären.

Under rubriken ”3.3 Kategorisering av affärsförbindelser och enstaka transaktioner” framgår, efter en allmän beskrivning av hur kategoriseringen ska göras, att bolaget bedömer, såsom det får förstås, att [REDACTED] kunder som [REDACTED] i [REDACTED] är lågrisk, [REDACTED] som kommer från [REDACTED] men som [REDACTED] i [REDACTED] är medelhög risk och [REDACTED] till [REDACTED] är hög risk. I dokumentet ”POLICY Mot penningtvätt” anges att bolaget har identifierat och analyserat dess kunder, produkter, tjänster samt andra för verksamheten relevanta faktorer såsom distributionskanaler och geografiska områden. Någon motiverad bedömning eller analys härvid framgår dock inte.

Länsstyrelsen bedömer att bolagets allmänna riskbedömning inte uppfyller de krav som följer av penningtvättslagen. Skälen till detta är följande.

Bolaget har, enligt penningtvättslagen, att upprätta en ändamålsenlig och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning för att bolaget ska kunna hantera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. För att en allmän riskbedömning ska vara relevant och tillförlitlig ska den således vara baserad på verkliga risker, hot och sårbarheter. Mot denna bakgrund bedömer Länsstyrelsen att bolagets dokumentation i den del den ger en allmänt hållen och översiktlig beskrivning över vad bolaget bör basera sin allmänna riskbedömning på och hur den ska utföras inte går att jämföra med en sådan dokumenterad, adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning som bolaget är skyldigt att upprätta. Länsstyrelsen bedömer vidare att det som framgår av dokumentet och uppgifterna i övrigt inte heller visar att bolaget har vidtagit de steg som bolaget självt angett att det bör göra vid genomförande av en allmän riskbedömning eller sådana lämpliga

åtgärder som krävs för att identifiera och bedöma riskerna – hot och sårbarheter – med verksamhetens produkter, kunder, distributionskanaler och geografiska riskfaktorer samt verksamhetsspecifika omständigheter.

Av förarbeten till penningtvättslagen framgår att den allmänna riskbedömningen ska besvara frågan om och hur verksamhetsutövarens produkter kan användas för att dölja brottsligt åtkommen egendoms samband med brott eller brottslig verksamhet. Vid bedömningen ska verksamhetsutövaren bland annat beakta möjliga tillvägagångssätt för penningtvätt eller finansiering av terrorism.¹⁴

Bolaget har inte, utöver att det angett att det ser en risk med att en mullvad köper varan åt en annan person eller organisation, identifierat de risker, hot och sårbarheter som föreligger med verksamhetens produkter. Att bolaget uppger att det väldigt sällan gör affärer med kontanter besvarar inte frågan om vilka risker, hot och sårbarheter som finns med bolagets produkter. Länsstyrelsen bedömer således att bolaget inte i tillräcklig utsträckning har identifierat risker med de produkter som bolaget tillhandahåller. Bolaget gör vidare inte heller någon analys och bedömning av hur bolagets produkter kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget för heller inget resonemang kring vilka egenskaper i bolagets produkter som gör dem sårbara för försök till penningtvätt och finansiering av terrorism.

När verksamhetsutövaren har identifierat risker, hot och sårbarheter med produkter ska verksamhetsutövaren även identifiera riskfaktorer som påverkar risken för att produkterna utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Vid bedömningen ska särskilt riskfaktorer avseende verksamhetens kunder, länder och geografiska områden, transaktioner eller distributionskanaler beaktas. Detta eftersom det till exempel kan finnas en tjänst som i sig innebär en begränsad risk men dess distributionskanal medför en hög risk, varför den sammanvägda risken för att verksamhetsutövarens produkter utnyttjas för penningtvätt bedöms innebära en medelhög risk. Även andra relevanta omständigheter och faktorer ska beaktas när det är relevant, vilket innebär att uppräkningsen av riskfaktorer som framgår av penningtvättslagen inte är uttömmande.

Bolaget har visserligen *benämnt* vissa av de riskfaktorer som framgår av penningtvättslagen och som påverkar risken för att bolagets produkter utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism och som ska beaktas inom ramen för en allmän riskbedömning. Det vill säga bolagets kunder, länder, distributionskanaler och geografiska riskfaktorer samt produkter. Länsstyrelsen bedömer dock att bolaget inte, i tillräcklig utsträckning, identifierat de riskfaktorer som är

¹⁴ Prop. 2016/17:173 s. 207 f.

hänförliga just till bolagets verksamhet. Någon analys eller bedömning av hur de olika faktorerna, var för sig och i kombination med varandra, kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism har inte heller redovisats av bolaget. Det saknas en systematisk genomgång och motiverad bedömning av hur bolagets produkter, kundtyper, distributionskanaler, geografiska riskfaktorer och andra verksamhetsspecifika omständigheter kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Bolaget har trots det, för vissa av de benämnda riskfaktorerna, angett en risk. Hur bolaget kommit fram till denna risk kan dock inte utläsas av de ingivna handlingarna. Under rubriken ”3.3 Kategorisering av affärsförbindelser och enstaka transaktioner” har bolaget dessutom, såsom det får förstås, delat upp den sammanvägda bedömningen av riskerna med verksamheten beroende på vilka kunder som avses. Hur bolaget kommit fram till denna bedömning framgår inte heller.

I de fall verksamhetsutövaren har riskreducerande åtgärder i verksamheten ska en analys och bedömning avseende åtgärdernas effektivitet framgå av verksamhetsutövarens allmänna riskbedömning.

Bolaget har i den del av handlingarna som avser riskfaktorer relaterade till bolagets produkter, tjänster och transaktioner uppgett att försäljning av fordon med registreringsnummer är relativt transparanta och enkla att följa upp då ägaruppgifterna är registrerade och sökbara via Transportstyrelsen. Vidare uppges kontroll mot Transportstyrelsens register som en del av bolagets förenklade åtgärder för kundkännedom. För det fallet bolaget menar att de förenklade åtgärderna för kundkännedom ska ses som riskreducerande åtgärder i verksamheten är det inte tillräckligt att verksamhetsutövaren beaktar att de riskreducerande åtgärderna faktiskt finns utan det ska se till att åtgärdernas effektivitet värderas. Analys och bedömning kring de riskreducerande åtgärdernas effektivitet ska framgå av den allmänna riskbedömningen innan den sammanvägda risken anges, vilket är något som Länsstyrelsen saknar.

I den allmänna riskbedömningen framgår inte heller hur uppgifter om verksamhetens storlek och art vägts in och bedömts vid bestämmandet av omfattningen av den allmänna riskbedömningen.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att bolaget inte vidtagit lämpliga åtgärder för att identifiera och bedöma riskerna – hot – och sårbarheter – med verksamhetens produkter, kunder, distributionskanaler och geografiska riskfaktorer samt verksamhetsspecifika omständigheter. Bolaget har således inte gjort en för verksamheten anpassad allmän riskbedömning och saknar därmed insikt om hur verksamhetens produkter kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen bedömer att avsaknad av en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning utgör en synnerligen

allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket. Detta särskilt med hänsyn till att bolagets allmänna riskbedömning ska ligga grund för verksamhetens riskbedömning av kunder samt rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolagets rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism ska skapas utifrån en relevant, uppdaterad och verklighetsanpassad allmän riskbedömning. Bolaget har inte genomfört någon sådan allmän riskbedömning i enlighet med kraven i penningtvättslagen under tillsynsperioden. Länsstyrelsens bedömning är således att bolaget därigenom har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskbedömning av kunder

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövare ska bedöma den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med dennes kunder. Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden. Kundens riskprofil ska följas upp under pågående affärsförbindelse och korrigeras när det finns anledning till det.¹⁵

Risikkvalificeringen av kunder syftar till att avgöra i vilken nivå, låg, normal eller hög, som kunden ska placeras i. Därefter ska bolaget bestämma omfattningen av de kundkännedomsåtgärder som krävs för att hantera risken kopplad till kunden. Detta innebär att varje kund efter en helhetsbedömning ska tilldelas en egen risikkvalificering och att åtgärderna för att motverka riskera ska anpassas individuellt för varje kund.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har ovan bedömt att bolaget saknar en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning som bolaget är skyldigt att upprätta och dokumentera i enlighet med kraven i penningtvättslagen. I avsaknad av en allmän riskbedömning saknas därmed förutsättningar att bestämma kundens riskprofil. Detta med beaktande av att kundens riskprofil ska bestämmas bland annat med utgångspunkt i bolagets allmänna riskbedömning.

Av dokumentet med rubriken "ALLMÄN RISKBEDÖMNING Penningtvätt" under rubriken "2.3.1 Kundriskfaktorer" framgår en allmän beskrivning av vad som bör beaktas när man ska identifiera den risk som sammanhänger med kunder och kundernas verkliga huvudmän. Under samma rubrik har bolaget uppgett att det inte har

¹⁵ 2 kap. 3 § penningtvättslagen.

identifierat några kundriskfaktorer men att om kunden har kopplingar till sektorer där det förekommer stora mängder kontanter eller vapenhandel, m.m. så kan dessa vara en risk. Av samma dokument, under rubriken ”3.3 Bedömning av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism”, framgår en generell beskrivning av hur viktning av riskfaktorer ska göras. I dokumentet där det anges att bolagets egen viktning ska läggas in har bolaget angett att det väldigt sällan gör affärer med kontanter och kommer det en okänd kund som vill göra affärer med kontanter så kontrollerar bolaget kundens bakgrund innan affären. Det framgår även, som det får förstås, att bolaget bedömt att risken med [REDACTED] kunder som [REDACTED] i [REDACTED] är låg; att risken med [REDACTED] som kommer från [REDACTED] men [REDACTED] i [REDACTED] är medel samt att risken med [REDACTED] till [REDACTED] är hög.

Vidare framgår, under rubriken ”5 Övervakning och översyn”, att bolaget har ett elektroniskt system för att följa upp affärsförbindelser samt att om en kund ingår avtal om ytterligare produkter eller tjänster inom en affärsförbindelse och detta innebär en avvikelse från vad som tidigare är känt om kunden och dennes affärs- och riskprofil, uppdaterar bolaget dess kännedom om kunden genom att vidta de åtgärder som krävs.

Länsstyrelsens bedömning är att det av bolagets inlämnade handlingar inte framgår *hur* bolaget bedömer de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med bolagets kundrelationer. En generell beskrivning av hur viktning av riskfaktorer ska göras visar inte hur bolaget gör *sin* bedömning anpassad utifrån bolagets verksamhet. Vidare framgår inte av ingivna uppgifter och handlingar *hur* bolaget genom sitt elektroniska system följer upp kunders riskprofiler under en pågående affärsförbindelse och ändrar dessa när det finns anledning till det. Länsstyrelsens bedömning är därför att bolagets kunder inte tilldelas verksamhetsanpassade riskprofiler.

Med hänsyn till betydelsen av att kunder ska tilldelas riskprofiler är Länsstyrelsens bedömning att bolaget genom att inte tilldela, följa upp och vid behov ändra sina kunders riskprofiler har löpt ökad risk för att bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Kundkännedom

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade och uppdaterade rutiner och riktlinjer när det gäller dess åtgärder för kundkännedom.¹⁶ Rutinerna och riktlinjerna ska i relevanta delar vara riskbaserade. Det

¹⁶ 2 kap. 8 § penningtvättslagen.

innebär att de ska vara utformade för att kunna hantera och motverka de risker som har identifierats i den allmänna riskbedömningen.¹⁷

Åtgärder för kundkännedom ska bland annat vidtas (i) när en affärsförbindelse¹⁸ etableras om det då är sannolikt eller under förbindelsens gång står klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för förbindelsen uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer, (ii) när kunder vidtar transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer eller (iii) vid transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter understiger ett belopp om 5 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har ett samband med en eller flera andra transaktioner i kontanter som tillsammans uppgår till minst 5 000 euro.¹⁹

Reglerna om åtgärder för kundkännedom innebär bland annat att verksamhetsutövaren ska identifiera sina kunder²⁰ och ta reda på tillräckligt mycket om kunderna²¹ för att kunna bedöma och hantera de risker som varje kund innebär. Om det är fråga om en affärsförbindelse ska verksamhetsutövaren även begära information om affärsförbindelsens syfte och art. Syftet med informationen är att ge verksamhetsutövaren underlag för att bedöma risken som kan förknippas med kunden och hur kunden förväntas agera inom ramen för affärsförbindelsen.

En sådan bedömning är nödvändig för att det ska vara möjligt att upptäcka avvikelser från kundens förväntade beteende.²²

Verksamhetsutövaren ska löpande följa upp pågående affärsförbindelser i syfte att säkerställa att kännedomen om kunden är aktuell och tillräcklig för att motverka risken som kan förknippas med kunden.²³ Den löpande uppföljningen innebär också krav på granskning för att upptäcka avvikande transaktioner och aktiviteter som kan utgöra misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism. Omfattningen av övervakningen och granskningen samt hur ofta denna ska ske beror på riskerna i affärsförbindelsen.²⁴

Närmare information om kundens ekonomiska situation bör begäras när det är motiverat av risken i affärsförbindelsen. Detsamma gäller närmare information om varifrån kundens ekonomiska medel kommer. Detta bör i regel bli aktuellt först om risken bedöms som hög, eller om sådan information behövs för att bedöma kundens riskfyllda eller avvikande aktiviteter och transaktioner.²⁵ Samma information som vid bedömning av en affärsförbindelse ska begäras in

¹⁷ Prop. 2016/17:173 s. 213.

¹⁸ 1 kap. 8 § 1 penningtvättslagen.

¹⁹ 3 kap. 6 § penningtvättslagen.

²⁰ 3 kap. 7 § penningtvättslagen.

²¹ 3 kap. 7-8 §§, 10-11 §§ penningtvättslagen.

²² 3 kap. 12 § penningtvättslagen.

²³ 3 kap. 13 § penningtvättslagen.

²⁴ 4 kap. 1 § andra stycket penningtvättslagen.

²⁵ Prop. 2016/17:173 s. 248.

även vid enstaka transaktioner som kan förknippas med hög risk. Detta eftersom verksamhetsutövaren i sådana fall måste vidta skärpta kundkännedomsåtgärder.

Om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism bedöms som låg, får förenklade kundkännedomsåtgärder tillämpas. Bedöms däremot risken som hög ska skärpta åtgärder vidtas vilket kan avse inhämtande av ytterligare information om kundens affärsverksamhet eller ekonomiska situation och uppgifter om varifrån kundens ekonomiska medel kommer.²⁶

Verksamhetsutövaren får inte ingå eller upprätthålla en affärsrelation eller utföra en enstaka transaktion om denne inte har tillräcklig kännedom om kunden. Detta för att verksamhetsutövaren ska kunna hantera risken för penningtvätt och finansiering av terrorism som förknippas med kundrelationen och övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner.²⁷

Verksamhetsutövaren ska på ett föreskrivet sätt dokumentera²⁸ vidtagna åtgärder för kundkännedom samt bevara dokumentationen.²⁹ Verksamhetsutövaren ska vidare bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med under inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.³⁰ Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståendet skedde.³¹

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolaget, i avsaknad av en korrekt utförd allmän riskbedömning saknar förutsättningar för att ha användbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för att motverka att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har således inte haft förutsättningar för att ha

²⁶ 3 kap. 15-16 §§ penningtvättslagen.

²⁷ 3 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

²⁸ 3 kap. 3 § andra och tredje styckena, 4 § andra och tredje styckena, 5 § tredje stycket, 7 § tredje stycket, 9 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²⁹ 3 kap. 12 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³⁰ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

³¹ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

adekvata rutiner och riktlinjer för kundkännedom och har därmed inte heller kunnat bedöma vad som utgör tillräcklig kundkännedom.

Oaktat det ovan anförda vill Länsstyrelsen framföra följande gällande bolagets rutiner och riktlinjer för kundkännedom.

Rutiner och riktlinjer ska vara begripliga, situationsanpassade och tillämpbara så att bolaget och i förekommande fall dess anställda ska ha kännedom om vilka åtgärder som ska vidtas i olika situationer.³² Rutinerna och riktlinjerna ska användas för att hantera och motverka de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som bolaget har identifierat i den allmänna riskbedömningen. Med beaktande av detta bedömer Länsstyrelsen att bolagets ingivna rutiner och riktlinjer för kundkännedom är bristfälliga.

Kravet på att identifiera kunden enligt penningtvättslagen innebär att bolaget när det kommer till fysiska personer ska efterfråga kundens namn och övriga uppgifter kopplade till kundens identitet och därefter vidta åtgärder som syftar till att verifiera att de uppgifter om identiteten som inhämtas är korrekta. Att bolaget vid sin identifiering av fysiska personer på plats efterfrågar om personens namn och övriga uppgifter framgår inte av bolagets inlämnade rutiner och riktlinjer. Av dokumentet ”POLICY Mot Penningtvätt” och dokumentet ”ALLMÄN RISKBEDÖMNING Penningtvätt” framgår, vad gäller identifiering av fysiska personer, inte av de ingivna handlingarna att de kontrollerade identitetshandlingarna ska utvisa ett fotografi av den fysiska personen³³. Vidare framgår att bolaget, då kunden saknar identitetshandling, ska kontrollera identiteten genom andra tillförlitliga dokument och kontroller enligt bolagets fastställda rutiner. Vad dessa rutiner består av anges inte någonstans varför Länsstyrelsen utgår från att sådana saknas i bolaget.

Vad gäller fysiska personer på distans anges i dokumentet ”POLICY Mot Penningtvätt” och dokumentet ”ALLMÄN RISKBEDÖMNING Penningtvätt” att bolaget, om det inte är möjligt att använda sig av elektroniska legitimationer, ska säkerställa kundens identitet genom att på lämpligt sätt: inhämta uppgift om kundens namn, personnummer eller motsvarande och adress: kontrollera uppgifterna mot externa register, intyg, annan dokumentation, eller motsvarande. Vad som bedöms vara ett ”lämpligt sätt” eller vilka ”externa register” som avses anges inte i handlingarna vilket är en brist. Bolaget har visserligen, såsom krav då en fysisk kund handlar på distans, angett att kunden ska skicka en kopia av id-handlingen eller motsvarande.

³² Prop. 2016/17:173 s. 212 ff.

³³ 3 kap. 3 § första stycket 2 Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bolaget har dock inte angett att en sådan kopia ska vara vidimerad³⁴. Slutligen framgår det inte någonstans om eller hur bolaget kontrollerar om en fysisk kund handlar för egen räkning eller för annan och hur bolaget i sådana fall kontrollerar identiteten hos företrädaren.

Av dokumentet ”POLICY Mot Penningtvätt” och dokumentet ”ALLMÄN RISKBEDÖMNING Penningtvätt” framgår vidare att identiteten för en kund som är juridisk person kontrolleras genom registreringsbevis, motsvarande behörighetshandlingar om registreringsbevis inte utfärdas för den juridiska personen eller göra motsvarande kontroll mot externa register. Det anges inte vad som avses med ”motsvarande behörighetshandlingar” om registreringsbevis inte utfärdas för den juridiska personen eller vilka ”externa register” som ska kontrolleras. För företrädare för juridiska personer på distans anges att identiteten kontrolleras genom att: inhämta information om dennes namn och personnummer eller motsvarande samt kontrollera uppgifterna mot en juridiska personens registreringsbevis, externa register, identitetshandling för företrädaren eller annan motsvarande handling.

Det kan inte anses vara tillräckligt att inhämta information om en företrädare för en juridisk person på distans på ett sådant sätt. En sådan kontroll ska motsvara det som anges gällande identifiering av fysiska personer på distans³⁵. Vad gäller det som anges i ovan angivna dokument angående verkliga huvudmän bedömer Länsstyrelsen att bolagets rutiner i denna del inte är tillräckligt tydliga. Det framgår inte hur bolaget tar reda på att kunden har en verklig huvudman och att en sådan utredning åtminstone ska avse sökning i registret över verkliga huvudmän enligt lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän. Det framgår inte heller att, om kunden är en juridisk person, en trust eller en liknande juridisk konstruktion, ska utredningen omfatta åtgärder för att förstå kundens ägarförhållanden och kontrollstruktur. Inte heller framgår det med önskvärd tydlighet hur identiteten hos den verkliga huvudmannen kontrolleras. Bolaget har inte heller någon rutin för att utse en alternativ verklig huvudman.³⁶

Av dokumentet ”ALLMÄN RISKBEDÖMNING Penningtvätt”, under rubriken ”4.3 Skärpta åtgärder för kundkännedom”, framgår att bolaget ska vidta skärpta åtgärder för kundkännedom i situationer med högre risk för att kunna hantera och minska dessa risker och att dessa inte kan ersätta normala åtgärder för kundkännedom, utan ska vidtas som ett komplement till dessa. Vidare framgår som det får förstås, att det finns särskilda fall som bolaget ska behandla som högriskfall. Det framgår dock inte vilka åtgärder som kan anses utgöra skärpta

³⁴ 3 kap. 4 § första stycket 2 Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³⁵ 3 kap. 5 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³⁶ Prop. 2016/17:173 s. 241 f.

åtgärder för kundkännedom och hur dessa ska utföras. Att bolaget i denna del angett att de tar hjälp av anlitad [REDACTED] och deras register över registrerade PEP med mera är enligt Länsstyrelsens bedömning inte tillräckligt i denna del.

Av dokumentet "ALLMÄN RISKBEDÖMNING Penningtvätt" framgår även att bolaget, innan det ingår en affärsförbindelse eller genomför en enstaka transaktion, bland annat kontrollerar och fastställer affärsförbindelsens syfte och avsedda natur. Det framgår dock inte *hur* bolaget inhämtar uppgifter om affärsförbindelsens syfte och art i samband med att en affärsförbindelse etableras eller en enstaka transaktion utförs. Att bolaget uppger att då det kommer en okänd kund och vill göra affärer med kontanter så kontrollerar bolaget kundens bakgrund innan affären, är inte tillräckliga åtgärder för att anses inhämta uppgifter om affärsförbindelsens syfte och art enligt penningtvättslagen. Vidare saknar bolaget rutiner och riktlinjer för om och hur bolaget kontrollerar om en kund är person i politiskt utsatt ställning eller en familjemedlem eller känd medarbetare till en sådan person vilket är en brist. Att det i de i ingivna handlingar angetts att bolaget tar hjälp av sin [REDACTED] register över registrerade PEP är enligt Länsstyrelsens bedömning inte tillräckligt i denna del.

Enligt dokumentet "ALLMÄN RISKBEDÖMNING Penningtvätt" framgår att bolaget ska ha ett elektroniskt system för att löpande följa upp affärsförbindelser. Om en kund ingår ett avtal om ytterligare produkter eller tjänster i en affärsförbindelse, och detta innebär en avvikelse från vad som tidigare är känt om kunden och dennes affärs' och riskprofil, uppdaterar bolaget sin kännedom om kunden genom att vidta de åtgärder som krävs. I samma dokument under underrubriken "5.2 System och kontroller" uppger bolaget också att det går igenom och kontrollerar alla större kontanta affärer löpande. Det framgår vidare att bolaget ska bevara handlingar och uppgifter på ett säkert sätt, elektroniskt eller i pappersform. Av dokumentet "POLICY Mot Penningtvätt" framgår samma information med undantag för att det där anges att bolaget ska ha ett elektroniskt system *eller* en manuell rutin. Oaktat diskrepansen i de två dokumenten så bedömer Länsstyrelsen att det inte framgår *hur* bolaget löpande följer upp sina affärsförbindelser.

Slutligen framgår inte för någon av de kundkännedomsåtgärder, med undantag för att bolaget tar kopior av id-handlingar och bevarar utländska id-handlingar samt tar kopior på dokument som visar vart kunden fått kontanter ifrån, som listats i bolagets yttrande om och i sådana fall hur dessa dokumenteras och bevaras av bolaget vilket är en brist. Av de dokumenterade åtgärderna ska det även framgå när

kontrollen av kundens identitet genomförts vilket inte heller är en åtgärd som görs i bolaget.³⁷

Länsstyrelsen har inom ramen för stickprovskontroll även efterfrågat sex anonyma exempel på vidtagna kundkännedomåtgärder. Av dessa skulle två stycken avse åtgärder för kundkännedom då kundrelationen är förknippad med normal risk, två stycken skulle avse förenklade åtgärder för kundkännedom då kundrelationen är förknippad med låg risk och två stycken skulle avse skärpta åtgärder för kundkännedom då kundrelationen är förknippad med hög risk. Länsstyrelsen har även, för de av bolagets kontanta transaktioner avseende köpta och sålda produkter utförda under tillsynsperioden och som uppgår till 5000 euro eller mer, samt kontanta transaktioner under 5 000 euro som kan antas ha samband och tillsammans uppgår till 5 000 euro eller mer, begärt att bolaget ska inkomma med dokumenterade kundkännedomåtgärder avseende följande. Datum för transaktionen, transaktionsbelopp, kundens namn, personnummer, organisationsnummer, adress, bosättningsland samt eventuell verklig huvudman.

Bolaget menar, såsom det får förstås, att det endast har utfört [REDACTED] transaktioner uppgående till 5 000 euro eller mer. De kundkännedomåtgärder som getts in i ärendet är hänförliga till dessa [REDACTED] transaktioner. Länsstyrelsen utgår därför från att bolaget saknar övriga anonyma exempel som efterfrågats av Länsstyrelsen och att de kundkännedomåtgärder som getts in, i samband med bolagets yttrande den 16 februari 2022, får anses vara bolagets svar på både frågan om anonyma exempel och frågan om kundkännedomåtgärder avseende kontanta transaktioner uppgående till vissa belopp. Av ingivet material framgår dock inte om bolaget anser att de aktuella transaktionerna utgör låg, normal eller hög risk.

Av de faktiska kundkännedomåtgärder som getts in i ärendet och som får förstås utgöra dokumenterade kundkännedomåtgärder avseende en [REDACTED] och [REDACTED], framgår av dokumentationen, avseende en [REDACTED] följande. Namn, [REDACTED] nummer, adress, telefonnummer till kunden, vad som får förstås vara registreringsnummer på det fordon som köpts samt att kundens pengar kommer från [REDACTED]. Vidare framgår datum för transaktionen och transaktionens belopp. Vad gäller den inlämnade dokumentationen som avser den [REDACTED] framgår namn på kunden, vad som får förstås vara registreringsnummer på det fordon som köpts, namn på den [REDACTED] samt ett registerutdrag i där det framgår den [REDACTED] namn och [REDACTED] nummer, var den [REDACTED] är bosatt och

³⁷ 3 kap. 3 § fjärde stycket, 4 § fjärde stycket och 7 § tredje stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

medborgare i. Vidare framgår datum för transaktionen samt storleken på transaktionen.

Bolaget har även lämnat in dokumentet "RAPPORT ÖVER FAKTISKA IAKTTAGELSER". Av rapporten framgår att [REDACTED] fordonförsäljningar under perioden 10 juli 2018 till 11 juni 2020 har betalats med kontanta medel överstigande 5 000 euro. Av rapporten framgår även att bolaget i samband med transaktionen erhållit en körkortskopia samt muntligen förhört sig om vart dom kontanta medlen kommit ifrån. Som får förstås framgår även att bolagets företrädare inte vid något av de [REDACTED] försäljningstillfällena nekat affären.

Såsom ovan angetts kan Länsstyrelsen konstaterat att bolaget, i avsaknad av en korrekt utförd allmän riskbedömning saknar förutsättningar för att ha användbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer, däribland rutiner för kundkännedom, för att motverka att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Detta innebär att bolaget, oavsett vilka kundkännedsåtgärder – förenklade/normala/skärpta - som vidtagits för de [REDACTED] transaktioner som överstigit 5 000 euro, inte har haft möjlighet att uppnå tillräcklig kännedom om kunden för att hantera risken med denne. Vidare konstaterar Länsstyrelsen att bolaget, även om bolaget menar att de kundkännedsåtgärder som getts in till Länsstyrelsen ska anses vara exempel på kunder med låg risk, inte följt dess egen rutin och riktlinjer för förenklade åtgärder. Enligt de handlingar som getts in ska, såsom det får förstås, förenklade kundkännedsåtgärder innebära en kopia på körkort tas och att en kontroll sker mot Transsportstyrelsen. Någon dokumentation över sådana kontroller har inte getts in i ärendet. Av dokumentet "RAPPORT ÖVER FAKTISKA IAKTTAGELSER" framgår visserligen att bolaget ska ha erhållit en körkortskopia från aktuella kunder. Om bolaget har mottagit en sådan har denna dock inte getts in till Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket avseende rutiner och riktlinjer för kundkännedom. Inte heller uppfyller bolaget kraven på att vidta kundkännedsåtgärder i praktiken.

Underlåtenheten att upprätta rutiner och riktlinjer för kundkännedsåtgärder och att utföra dessa i praktiken har enligt Länsstyrelsens bedömning medfört en ökad risk för att bolaget utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Länsstyrelsens bedömning är att bristerna rörande såväl underlåtenheten att upprätta lagenliga rutiner och riktlinjer som underlåtenheten att vidta kundkännedsåtgärder i praktiken är synnerligen allvarliga.

Länsstyrelsen bedömer även att bolaget inte beaktat förbud mot att utföra transaktioner om bolaget inte har tillräcklig kännedom om

kunden. Utredningen i ärendet visar att bolaget trots avsaknad av kundkännedomsgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom har utfört samtliga transaktioner. Överträdelsen av detta är förbud bedömer Länsstyrelsen vara av synnerligen allvarlig art.

Bolagets anställda och uppdragstagare

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska se till att anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra verksamhetsutövarens skyldigheter enligt denna lag.³⁸ Utbildningen och informationen ska utformas utifrån de risker som verksamhetsutövaren har identifierat i sin allmänna riskbedömning och ska anpassas efter de uppdateringar som görs av den allmänna riskbedömningen. Utbildningens innehåll och frekvens ska också anpassas utifrån de anställdas och uppdragstagarnas arbetsuppgifter och funktioner.³⁹ Verksamhetsutövaren ska dokumentera utbildningar som genomförs. Av dokumentationen ska det framgå vad utbildningen innehåller, namnen på deltagarna samt datumet för utbildningen.⁴⁰

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot eller fientliga åtgärder till följd av att de fullgör verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen.⁴¹

Verksamhetsutövaren får inte utsätta en anställd, en uppdragstagare eller någon annan som på liknande grund deltar i verksamheten för repressalier på grund av att denne har informerat om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism, internt eller till Polismyndigheten.⁴²

Länsstyrelsens bedömning

Av dokument "Rutin penningtvätt" och "POLICY Mot penningtvätt" framgår i huvudsak följande. Bolaget ska utbilda anställda i frågor som har att göra med penningtvätt samt att utbildningen ska anpassas efter olika personalgrupper och utgå från bolagets riskbedömning. Bolaget ska även säkerhetsställa att anställda inom relevanta

³⁸ 2 kap. 14 § penningtvättslagen.

³⁹ 2 kap. 8 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁴⁰ 2 kap. 9 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁴¹ 2 kap. 15 § första stycket penningtvättslagen.

⁴² 2 kap. 15 § andra stycket penningtvättslagen.

verksamhetsområden utbildas och löpande informeras om ändringar i regelverket samt nya trender och mönster som används samt metoder som kan användas vid penningtvätt. Vidare framgår att bolagets säljare genomgår penningtvätt och GDPR-utbildning via bolagets [REDACTED]. Bolaget har även gett in dokumentation som visar att bolagets VD genomgått två kurser avseende penningtvätt med titlarna "Obligatorisk kurs i åtgärder mot penningtvätt från finanspartner" och "[REDACTED] obligatoriska utbildning gällande penningtvätt också kallad AML ("Anti Money Laundering")". Vidare framgår att bolagets VD genomgått två kurser gällande [REDACTED]. Någon övrig dokumentation avseende den utbildning som genomförs i bolaget har inte getts in.

Den utbildning och information som en verksamhetsutövare är skyldig att ge sina anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism ska utformas utifrån de risker som verksamhetsutövaren har identifierat i sin allmänna riskbedömning. Bolaget har, som tidigare konstaterats, saknat en allmän riskbedömning och därmed också förutsättningar för att tillhandahålla sådan utbildning som krävs enligt penningtvättslagen. Bolaget har uppgett att vissa anställda genomgått kurser som tillhandahållits av bolagets finansbolag. Det faktum att det inte är bolaget självt som tillhandahåller utbildningen talar dessutom, med anledning av det ovan angivna, för att utbildningen inte kunnat vara sådan som krävs enligt penningtvättslagen.

Länsstyrelsen konstaterar vidare att det av ovan nämnda dokument inte framgår vad utbildningen som bolagets VD och säljare genomgått innehåller. Vidare framgår inte heller vilka säljare som genomgått vilka utbildningar och i sådana fall datum för genomförd utbildning. Detta är information som bolaget enligt penningtvättsregelverket är skyldigt att dokumentera.

I bolagets rutiner avseende skydd av anställda framgår att bolaget ska identifiera och analysera vilka hot eller fientliga åtgärder som kan uppkomma mot anställda till följd av att de granskar eller rapporterar misstankar om penningtvätt. Det framgår också att bolaget ska utreda incidenter som inträffar och använda kunskapen som erhålls för att uppdatera de rutiner som skyddar anställda samt vidta relevanta åtgärder i det enskilda fallet.

Anställda m.fl. ska skyddas mot utifrån *kommande* hot och andra fientliga handlingar som är en följd av att personerna rapporterat kunder för misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism. När det gäller omfattningen av rutinerna och de andra åtgärderna har uttalats i förarbeten till den tidigare lagstiftningen att arbetsgivaren ska sträva efter att i möjligaste mån minimera riskerna och med hjälp

av styrdokument och processer skapa en rimlig arbetsform för de som berörs.⁴³ Bedömningen bör göras utifrån risk, hotbild, verksamhetens art och liknande omständigheter. Dessa uttalanden är alltså aktuella och kan ses som en allmän princip för hur långt arbetsgivarens skyldighet sträcker sig.⁴⁴

Länsstyrelsen bedömer att bolagets rutiner för skydd och förbud mot repressalier är otillräckliga eftersom det av rutinen inte framgår vilka hot eller fientliga åtgärder som kan uppkomma i bolaget. Det framgår därmed inte heller vilket skydd eller övriga åtgärder som faktiskt erbjuds av bolaget. Det saknas även uppgift om vilka rutiner och åtgärder i övrigt som bolaget vidtar för att skydda uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt.

Det saknas vidare information om att bolaget inte får utsätta en anställd, en uppdragstagare eller någon annan som på likande grund deltar i verksamheten för repressalier på grund av att denne har informerat om misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism, internet eller till Polismyndigheten.

Länsstyrelsen bedömer att bolaget inte visat att det uppfyller kraven i penningtvättsregelverket i denna del och att bolaget därmed löpt en ökad risk att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Övervakning och rapportering

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende övervakning och rapportering.⁴⁵ Verksamhetsutövaren ska övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enskilda transaktioner i syfte att upptäcka misstänkta aktiviteter och transaktioner.⁴⁶ Skärpta kundkännedomsåtgärder och andra nödvändiga åtgärder ska vidtas vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner för att bedöma om det finns skälig grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling.⁴⁷ Verksamhetsutövaren får inte etablera en affärsförbindelse eller utföra en transaktion om det finns misstanke om att produkter kommer att användas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.⁴⁸ Om det

⁴³ Prop. 2008/09:70, ”Genomförande av tredje penningtvättsdirektivet”, s. 131.

⁴⁴ Prop. 2016/17:173 s. 223.

⁴⁵ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

⁴⁶ 4 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

⁴⁷ 4 kap. 2 § penningtvättslagen.

⁴⁸ 3 kap. 2 § och 3 § första stycket penningtvättslagen.

inte är möjligt att låta bli att utföra en misstänkt transaktion eller om ett avstående från att genomföra transaktionen sannolikt skulle försvåra utredningen får dock transaktionen genomföras.⁴⁹

Vidare ska verksamhetsutövaren på begäran av Polismyndigheten lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om penningtvätt eller finansiering av terrorism.⁵⁰ En verksamhetsutövare ska ha ett system för att snabbt och fullständigt kunna lämna uppgifter om huruvida verksamhetsutövaren under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och, om så skulle vara fallet, om förbindelsens art.⁵¹ Systemet för uppgiftslämning ska vara strukturerat och sökbart.⁵²

Länsstyrelsens bedömning

Av dokumentet ”ALLMÄN RISKBEDÖMNING Penningtvätt” framgår, under rubriken ”5. Övervakning och översyn”, en generell beskrivning av vad bolaget *bör* göra vad avser övervakning och rapportering. Under samma rubrik anges att bolaget har ett elektroniskt system för att följa upp affärsförbindelser.

Det framgår vidare av dokument ”Rutin penningtvätt” att misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism rapporteras till finanspolisen av försäljningsansvarig/VD.

I dokumentet ”POLICY Mot penningtvätt” under rubriken ”Uppgifts- och granskningsskyldighet” framgår en generell beskrivning av vad bolaget ska göra enligt penningtvättslagen.

Länsstyrelsens bedömning är att det av de ingivna handlingarna inte framgår *hur* bolaget övervakar sina pågående affärsförbindelser och enstaka transaktioner i syfte att upptäcka misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism samt hur de kontroller och åtgärder verksamhetsutövaren har att vidta genomförs. Av rutinen ska bland annat framgå hur bolaget upptäcker aktiviteter och transaktioner som avviker från vad man har anledning att räkna med och vilka åtgärder som med anledning av detta ska vidtas eller hur bolaget upptäcker aktiviteter och transaktioner som utan att vara avvikande kan antas ingå som ett led i penningtvätt eller finansiering av terrorism. Att det vid misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism rapporteras till finanspolisen av försäljningsansvarig/VD är inte en tillräcklig redogörelse i denna del.

Det framgår inte heller om bolaget genom deras elektroniska system eller på annat sätt snabbt och fullständigt, på begäran av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen kan lämna information om huruvida bolaget under de senaste fem åren haft en affärsförbindelse

⁴⁹ 3 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

⁵⁰ 4 kap. 6 § penningtvättslagen.

⁵¹ 4 kap. 7 § penningtvättslagen.

⁵² 4 kap. 1 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

med en viss person, och om så skulle vara fallet, om uppgifter om förbindelsens art.

Bolagets rutiner för övervakning saknar vidare uppgift om att bolaget ska vidta skärpta åtgärder för kundkännedom eller andra nödvändiga åtgärder om avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner uppmärksammas. Av bolagets rutiner och riktlinjer framgår förvisso att bolaget, då en kund ingår ett avtal med bolaget och detta innebär en avvikelse från vad som tidigare är känt om kunden och dennes affärs- och riskprofil, ska uppdatera sin kännedom om kunden genom att vidta de åtgärder som krävs. Det framgår dock inte någon exemplifiering av vilka avvikelser som ska uppmärksammas inom ramen för bolagets övervakningsskyldighet. Av de ingivna handlingarna framgår även att bolaget företrädevis ska uppmärksamma transaktioner som kan anses innebära särskild risk för penningtvätt. Däremot framgår inte att några skärpta åtgärder eller andra nödvändiga åtgärder på grund av sådan uppmärksamhet ska vidtas i bolaget.⁵³

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att bolagets rutiner och riktlinjer avseende övervakning och rapportering inte är tillräckliga. Avsaknad av tillräckliga rutiner och riktlinjer innebär att bolaget löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att överträdelsen är av synnerligen allvarlig art.

Behandling av personuppgifter

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för behandling av personuppgifter.⁵⁴

Verksamhetsutövaren ska bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med under inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.⁵⁵ Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståendet skedde.⁵⁶ Efter en förfrågan från Polismyndigheten eller annan myndighet ska verksamhetsutövaren bevara uppgifter och handlingar under en längre period än fem år. Den sammanlagda tiden som handlingarna och uppgifterna bevaras får inte

⁵³ Prop. 2016/17:173 s. 291 och 537.

⁵⁴ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

⁵⁵ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

⁵⁶ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

överstiga tio år.⁵⁷ Information om att personuppgifter behandlas enligt 4 kap. 2, 3 eller 6 § och om att sådana uppgifter lagras enligt 3 eller 4 § får inte lämnas till kunden.⁵⁸ Den som är verksam hos verksamhetsutövare får inte obehörigen röja att vissa personuppgifter behandlas och att sådana uppgifter bevaras.⁵⁹

Länsstyrelsens bedömning

I dokumentet ”ALLMÄN RISKBEDÖMNING Penningtvätt” under rubriken ”5.3 Registerhållning” uppger bolaget att det bevarar handlingar och uppgifter på ett säkert sätt, elektroniskt eller i pappersform och ser till att de är enkla att ta fram och identifiera. Vidare framgår att bolaget ska dokumentera åtgärder och beslut vid granskning av misstänkta transaktioner och att dessa ska sparas i minst tre år efter utförd granskningsåtgärd. Det framgår dock inte vad som avses med granskning av misstänkta transaktioner och vilka åtgärder och beslut som i sådana fall dokumenteras. Länsstyrelsen konstaterar att det bolaget uppgett i denna del inte stämmer överens med vad som anges i penningtvättsregelverket avseende behandling av personuppgifter.

Bolaget har även lämnat in dokumentet ”Information om behandling av personuppgifter” som, såsom det får förstås, riktar sig mot bolagets kunder. Av detta dokument framgår bland annat att behandling av kundens personuppgifter utförs för att fullgöra avtal eller åtaganden mellan bolaget och kunden. Utöver denna behandling utförs även behandling som är nödvändig för att följa tillämplig lag, förordning eller myndighetsbeslut, som exempel anges bokföringslag och skattelagstiftning.

Länsstyrelsens bedömning är att det av dokumentet ”Information om behandling av personuppgifter” inte framgår vilka rutiner och riktlinjer som finns i bolaget avseende åtgärder för behandling av personuppgifter utifrån de krav som uppställs enligt penningtvättsregelverket. Vad bolaget i övrigt uppgett om behandling av personuppgifter är inte i överensstämmelse med penningtvättsregelverket. Bolaget bedöms därför inte uppfylla kraven på att ha adekvata och dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende behandling av personuppgifter under tillsynsperioden.

⁵⁷ 5 kap. 4 § penningtvättslagen.

⁵⁸ 5 kap. 7 § penningtvättslagen.

⁵⁹ 5 kap. 11 § penningtvättslagen.

Intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och riktlinjer för intern kontroll.⁶⁰ När det är motiverat med hänsyn till verksamhetens storlek och art ska verksamhetsutövaren bland annat utse en ansvarig för regelefterlevnad⁶¹, en centralt funktionsansvarig⁶² och inrätta en oberoende granskningsfunktion med ansvar för att granska de interna riktlinjer, kontroller och förfaranden som syftar till att verksamhetsutövaren ska fullgöra sina skyldigheter enligt penningtvättsregelverket⁶³. Den som är centralt funktionsansvarig ansvarar för att rapportera till Polismyndigheten i de fall misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling uppstår.⁶⁴ När det inte är motiverat att utse funktioner ska verksamhetsutövaren genom sina rutiner och riktlinjer säkerställa att det finns en funktion för regelefterlevnad.⁶⁵

Verksamhetsutövaren ska även tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelser av penningtvättsregelverket⁶⁶ samt ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behöver för att skydda sådana personer mot hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder.⁶⁷

Länsstyrelsens bedömning

Av dokumentet ”POLICY Mot penningtvätt” återfinns under rubriken ”Ansvar” en generell beskrivning av vad ett bolag förväntas att göra inom ramen för intern kontroll. Länsstyrelsen bedömer att det bolaget redogjort för i ovannämnda dokument inte utgör tillräckliga rutiner och riktlinjer vad gäller intern kontroll. Av de inlämnade handlingarna framgår inte *hur* den interna kontrollen genomförs för att säkerställa efterlevnaden av penningtvättsregelverket.

Av samma dokument under rubriken ”Centralt funktionsansvarig” framgår att företagets styrelse eller verkställande direktör ska utse en centralt funktionsansvarig. Om så skett eller vem denna person är anges inte i de ingivna handlingarna. Det framgår dock av dokument ”Rutin penningtvätt” att vid misstänkt penningtvätt och finansiering

⁶⁰ 6 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

⁶¹ 6 kap. 2 § första stycket 1 penningtvättslagen.

⁶² 6 kap. 2 § första stycket 2 penningtvättslagen.

⁶³ 6 kap. 2 § första stycket 3 penningtvättslagen.

⁶⁴ 6 kap. 2 § andra stycket och 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

⁶⁵ 6 kap. 3 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁶⁶ 6 kap. 4 § penningtvättslagen.

⁶⁷ 6 kap. 4 a § penningtvättslagen.

av terrorism rapporteras det till finanspolisen av försäljningsansvarig/VD.

Bolaget har vidare inte redogjort för några rutiner för anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten som vill göra anmälningar om misstänkt överträdelse av penningtvättsregelverket (visselblåsare). Enligt penningtvättsregelverket ska bolaget tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelser av penningtvättsregelverket.⁶⁸ Vad bolaget uppgett om att misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism rapporteras av försäljningsansvarig/VD till finanspolisen, utgör inte ett sådant rapporteringssystem såsom krävs enligt penningtvättsregelverket, varför Länsstyrelsen utgår från att ett sådant rapporteringssystem saknas i verksamheten.

Även rutiner till skydd för anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de gjort en anmälan om misstänkt överträdelse av penningtvättsregelverket (visselblåsarskydd) saknas i bolaget. Det saknas även information om vilka övriga åtgärder bolaget ska vidta för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att ovannämnda personkategori gjort en anmälan om misstänkta överträdelser av bestämmelserna i penningtvättsregelverket.

Länsstyrelsens bedömer sammantaget att bolaget under tillsynsperioden har löpt risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism genom att inte uppfylla kraven enligt penningtvättsregelverket vad gäller intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser.

Val av ingripande

Gällande bestämmelser

Vid en överträdelse får tillsynsmyndigheten ingripa mot en verksamhetsutövare genom att utfärda ett föreläggande om att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, genom ett beslut om sanktionsavgift. Om överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk får tillsynsmyndigheten förelägga verksamhetsutövaren att upphöra med verksamheten.⁶⁹ Länsstyrelsens förelägganden får förenas med vite.⁷⁰

⁶⁸ 6 kap. 4 § penningtvättslagen.

⁶⁹ 7 kap. 11 § penningtvättslagen.

⁷⁰ 7 kap. 24 § penningtvättslagen.

Vid valet av ingripande ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.⁷¹ Omständigheter som anges i 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen är typiskt relevanta och kan påverka bedömningen i både försvårande och förmildrande riktning.⁷²

I försvårande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse.⁷³ I förmildrande riktning ska det beaktas om (1) verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning, och (2) om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten.⁷⁴

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens har inom ramen för tillsynen undersökt hur bolaget efterlever kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsens utredning visar att bolaget har brustit när det gäller nästintill samtliga delar av penningtvättsregelverket.

Det riskbaserade förhållningssätt som penningtvättsregelverket bygger på innebär att bolaget ska vidta åtgärder som står i proportion till de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som det är utsatt för. Det är därmed centralt att den allmänna riskbedömningen är utformad specifikt utifrån de risker som finns i bolagets verksamhet och att det finns en tydlig koppling mellan riskbedömningen och de åtgärder som vidtas för att motverka identifierade risker.

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget saknat en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning vilket innebär att bolaget brustit i dess grundläggande skyldigheter enligt penningtvättsregelverket. Enligt Länsstyrelsens bedömning utgör avsaknaden av en allmän riskbedömning en överträdelse av synnerligen allvarlig art. Detta med anledning av att bolaget därmed saknat en allmän riskbedömning som kunnat läggas till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har således redan på denna grund saknat förutsättningar att ha verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.

Oaktat vad som anförts ovan bedömer Länsstyrelsen att även bolagets rutiner och riktlinjer har varit bristfälliga i förhållande till regelverkets krav, eller saknats helt, i så gott som samtliga avseenden.

⁷¹ 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen.

⁷² Prop. 2016/17: 173 s. 554 f.

⁷³ 7 kap. 13 § andra stycket penningtvättslagen.

⁷⁴ 7 kap. 13 § tredje stycket penningtvättslagen.

Länsstyrelsens tillsyn av bolaget har visat att ovan angivna brister föreligger. Vid val av ingripande ska i förmildrande riktning vägas in om bolaget i väsentlig mån har underlättat Länsstyrelsens utredning. Av förarbetena till penningtvättslagen framgår att det bör krävas som myndigheten inte redan förfogar över.⁷⁵ Länsstyrelsen bedömer att bolagets samarbete inte har varit av sådan omfattning att det talar i förmildrande riktning. Därtill ska hänsyn i förmildrande riktning tas till om bolaget snabbt har upphört med överträdelsen sedan den anmälts eller påtalats av tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsen bedömer att några skäl i förmildrande riktning inte har framkommit.

Länsstyrelsen bedömer vidare att överträdelserna av penningtvättsregelverket i väsentliga delar är av synnerligen allvarliga och har pågått under en längre tid. Detta innebär att bolaget har löpt ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Den förhöjda risken har förelegat sedan åtminstone den 1 juli 2018 till och med i vart fall den 11 juni 2020. Länsstyrelsens bedömning är att överträdelserna har medfört en avsevärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bolaget har även, genom att inte ha följt penningtvättsregelverket, främjat osund konkurrens på marknaden.

Med beaktande av de sammantagna omständigheterna i ärendet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett ingripande ska ske genom ett beslut om sanktionsavgift.

Sanktionsavgiftens storlek

Gällande bestämmelser

Sanktionsavgiften för en verksamhetsutövare som är en juridisk person ska som högst fastställas till det högsta av (1) två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller (2) ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro.⁷⁶ Särskild hänsyn ska tas till de förmildrande och försvårande omständigheterna som framgår av 7 kap. 13 § penningtvättslagen samt till den juridiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelsen.⁷⁷

Länsstyrelsens bedömning

Den eventuella vinst som bolaget kan ha gjort till följd av överträdelser av penningtvättsregelverket går inte att fastställa.

⁷⁵ Prop. 2016/17:173 s. 555.

⁷⁶ 7 kap. 14 § första stycket penningtvättslagen.

⁷⁷ 7 kap. 16 § penningtvättslagen.

Länsstyrelsen har därför att fastställa sanktionsavgiften till ett belopp mellan 5 000 kronor och 1 miljon euro, som nu motsvarar cirka 10 615 000 kronor.

Länsstyrelsen har konstaterat att bristerna i efterlevnaden av penningtvättsregelverket i flera väsentliga delar är av synnerligen allvarlig art. Detta eftersom bolaget i avsaknad av en korrekt, adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning och de rutiner och riktlinjer som penningtvättsregelverket kräver att verksamhetsutövare ska ha på plats saknat förutsättningar för att kunna förebygga, upptäcka och rapportera penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har därmed löpt avsevärd ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bolaget har trots det, enligt egen uppgift, under tillsynsperioden genomfört [REDACTED] kontanta transaktioner motsvarande 5 000 euro eller mer. De [REDACTED] transaktionernas sammanlagda värde har uppgått till [REDACTED] kr. Därigenom har bolaget inte heller iakttagit penningtvättslagens förbud mot att utföra enstaka transaktioner eller sådana som kan antas ha samband som gäller så länge tillräcklig kundkännedom inte uppnåts. Bolaget har därmed löpt ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen kan konstatera att den kontanta hanteringen i bolaget sett till bolagets totala omsättning inte är omfattande. Länsstyrelsen vill i sammanhanget dock betona att det inte endast är vid bolagets kontanta transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som överstiger 5 000 euro eller mer som bolaget har att vidta kundkännedomåtgärder. Bolaget har även att agera vid misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism vid kontanttransaktioner som understiger 5 000 euro samt vid betalningar som sker på annat sätt än med kontanter. Detta innebär att alla kundkontakter omfattas av penningtvättsregelverket vid avvikelser, misstänkta aktiviteter eller transaktioner.⁷⁸

Länsstyrelsen beaktar även att överträdelserna ligger inom bolagets kontroll och har pågått under hela den granskade perioden (cirka två år), vilket får anses vara en förhållandevis lång tid. Sammantaget är detta omständigheter som enligt Länsstyrelsens mening talar i försvårande riktning vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek.

Länsstyrelsen beaktar även att bolagets bristande regelefterlevnad kan ha inneburit fördelar för bolaget jämfört med konkurrenter som följt penningtvättsregelverket och därigenom lagt både tid och resurser på att efterleva regelverket.

Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek ska hänsyn tas till den juridiska personens finansiella ställning. Med finansiell ställning avses

⁷⁸ Prop. 2016/17: 173 s. 232.

exempelvis bolagets årsomsättning.⁷⁹ Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.⁸⁰ Bolaget omsatte under räkenskapsåret 1 september 2017 till 31 augusti 2018 cirka 84 miljoner kronor. Bolaget omsatte under räkenskapsåret 1 september 2018 till 31 september 2019 cirka 94 miljoner kronor. Vidare omsatte bolaget under räkenskapsåret 9 september 2019 till 31 augusti 2020 cirka 93 miljoner kronor.

Vid en samlad bedömning av överträdelseernas karaktär och med hänsyn till bolagets årsomsättning och finansiella ställning, den begränsade omfattningen av bolagets kontanthantering och andra relevanta omständigheter bestämmer Länsstyrelsen sanktionsavgiften till 700 000 kronor.

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Länsstyrelsen efter att beslutet har vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen erinrar om följande

Tillsynsärendet avslutas genom detta beslut. Skyldighet att ha upprättade, uppdaterade riskbedömningar och rutiner och riktlinjer kvarstår. Länsstyrelsen kan komma att följa upp att verksamheten följer penningtvätsregelverket genom nya tillsynsåtgärder.

Bestämmelser som beslutet grundas på

- 1 kap. 2 § första stycket 16, 2 kap. 1-3 §§, 8 §, 14-15 §§, 3 kap. 1 § första stycket, 2-3 §§, 6-15 §§, 16-17 §§, 19-20 §§ 4 kap. 1-3 §§, 6-7 §§, 9 §, 5 kap. 1-8 §§, 11 §, 6 kap. 1-2 §§, 4-4a §§, 7 kap. 1 § första stycket, 10, 11 § första stycket, 13-14 §§, 16 § 21 §, 25 § andra stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism
- 1 kap. 1 § 2 kap. 2 §, 4-6 §§, 8-10 §§, 3 kap. 2-7 §§, 9 §, 12 §, 4 kap. 1 §, 5 kap. 1-2 §§, 6 kap. 2-3 §§ Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma om att det under ärendets handläggningstid skett vissa lagändringar i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Vidare meddelade Länsstyrelsen nya föreskrifter gällande åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism - Länsstyrelsen i

⁷⁹ Prop.2016/17:173 s. 411; Prop. 2013/14:228 "Förstärkta kapitaltäckningsregler" s. 240.

⁸⁰ Prop. 2016/17:173 s. 357.

Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2021:36) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Handlingarna som getts in i ärendet har bedömts utifrån penningtvättsregelverket i dess lydelse då bolaget förelades att inkomma med handlingar till Länsstyrelsen.

Beslutet kan överklagas

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Adli Assali med jurist Elin Ramos som föredragande. I den slutliga handläggningen har också jurist Frida Berglund medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten

Du kan överklaga beslutet hos förvaltningsrätten

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- Person- eller organisationsnummer.
- Telefonnummer där du kan nå dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det).
- E-postadress.
- Annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå dig.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppges sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 27004-2020.